

25 OKTOBER 2023

Dit is het verslag van de eerste inwonersavond van de WUP Aldeboarn. Het verslag is gericht aan de aanwezigen van de avond en geïnteresseerden die niet aanwezig konden zijn. De bewonersavond vond plaats op 4 oktober in de Fermanje in het dorp. De avond was georganiseerd door de gemeente Heerenveen en de Enerzjy Koöperasje Aldeboarn (EKA), die bij worden gestaan door de adviesbureaus Ekwadmaat en Royal HaskoningDHV. Doel van de avond was om te luisteren naar de bewoners: wat voor ervaringen hebben zij al opgedaan en wat hebben zij nodig om samen verder te verduurzamen? Waar lopen zij tegenaan bij het verduurzamen van hun huis en omgeving?

1 Opening en welkom

Welkom en introductie – presentatie is bijgevoegd in de bijlage

De avondvoorzitter heet iedereen welkom en legt kort uit wat de bedoeling van de avond is.

Namens de gemeente heet Wethouder Zoetendal de inwoners welkom en geeft duiding over de voortrekkersrol die Aldeboarn heeft opgepakt en hoe de gemeente hier graag ruimte aan geeft.

De voorzitter van de EKA presenteert in het kort de historie van de energievoöperatie sinds 2015 en de projecten die zij al hebben gedaan. Hij schetst de weg naar een duurzaam Aldeboarn voor 2050. In 2022 is gewerkt met de Energiemix Methode. De uitkomsten daarvan worden meegenomen in de volgende stap richting een duurzaam Aldeboarn waarin we een WijkUitvoeringsPlan (WUP) opstellen voor het dorp en buitengebied. Het doel is in de komende 1-2 jaar te onderzoeken welke stappen Aldeboarn kan nemen om aardgasvrij te worden en te bepalen hoe we voldoende groene stroom kunnen opwekken. De reden om op de energietransitie in te zetten is om "Eigen baas oer enerzjy" te worden.

2 Terugkoppeling World Café

Na de opening volgt het World Café om bij de inwoners op te halen wat zij zelf al hebben gedaan waarbij de inwoners bij zes verschillende tafels in gesprek gaan over verschillende onderwerpen met betrekking tot duurzame energie.

De zes tafels waren:

1. Al aardgasvrij
2. Duurzame energie ervaringen
3. Wens aardgasvrij – hoe doe ik dat
4. Energie besparen
5. Collectieve oplossingen
6. Wens duurzame energie

Een terugkoppeling per tafel:

1. Al aardgasvrij

Aan deze tafel is gesproken met mensen die al aardgasvrij wonen. Er is gesproken over het verschil tussen aardgasvrij en energieneutraal. Om echt aardgasvrij te worden is de rol van opslag van energie essentieel. Hier is nog niet veel over duidelijk hoe dit in de toekomst vorm gaat krijgen. Om echt aardgasvrij te worden en zelfvoorzienend is hier behoefte aan. Er is behoefte aan te weten hoe warmte opgeslagen kan worden. Hoe doe je dat? Op welke manier, met welke aanpak? En dan individueel of collectief?

De inwoners delen graag tips en tricks over hoe je dat doet op een makkelijke en goedkope manier.

Een deel van hen doet bijvoorbeeld mee met de geplande duurzame huizenroute van de EKA in december. Mensen die ook van het aardgas af zouden willen, zouden baat kunnen hebben bij de ervaring die deze groep al heeft met de stappen die zij hebben doorlopen. Doorslaggevend voor succesvol aardgasvrij worden is sparen voor de investering en de tijd nemen. Stappen die mensen nu al kunnen nemen is door bij onderhoud van bijvoorbeeld zolder, keuken, of badkamer al voor een opstap naar aardgasvrij te kiezen.

2. Duurzame energie ervaringen

Aan deze tafel is gesproken met inwoners die ervaring hebben met het opwekken en/of gebruiken van duurzame energie. Veel inwoners hebben ervaring met zonnepanelen op of rondom het huis. Echter is er ook sprake van afschakeling wanneer het elektriciteitsnet vol zit. Veel huizen zijn in de zomer aardgasvrij, maar in de winter nog niet. Dat komt doordat we het nu administratief

verrekenen, maar ook dat gaat veranderen. Hoe zouden we het overschot van in de zomer kunnen gebruiken in de winter? Er wordt een grote rol voorzien van buurt- en/of thuisaccu's.

3. Wens aardgasvrij – hoe doe ik dat

Aan deze tafel is gesproken met mensen die graag aardgasvrij zouden willen worden. Die wens is er zeker. Oude huizen in het dorp zijn echter moeilijk te verduurzamen zonder grote ingrepen. Er wordt een hoge investering van mensen gevraagd voordat het zich gaat uitbetalen. Drempels om dit soort stappen te zetten zullen verlaagd moeten worden. Mogelijk is het een idee om dit collectief aan te pakken, zodat de investering voor het individu of huishouden beter te overzien is. Door de verscheidenheid aan types huizen is maatwerk gewenst.

Antwoorden op veel vragen zijn nodig, ook bijvoorbeeld over de rol van waterstof en kernenergie in het geheel. Zo werd de vraag gesteld: "wanneer komt de waterstof en gaan we daar de huizen mee verwarmen?"

4. Energie besparen

Energie besparen blijkt simpel gezien de vele inwoners die er ervaring mee hebben. Het is belangrijk om het hierover te hebben en ervaringen uit te wisselen. Het is ook gezellig om samen te doen. Zo kunnen we in het dorp elkaar helpen om te isoleren of andere praktische maatregelen te nemen.

Grappig voorbeeld is om samen of alleen warme truien te gaan breien. Meer serieus voorbeeld is de behoefte over hoe bijvoorbeeld goed te isoleren, ook bij maatwerkoplossingen. Er is behoefte aan een coach of adviseur die kennis kan leveren en kan helpen. Er spelen grote zorgen over de kosten en terugverdientijd van energie besparen: "dat verdienen je niet meer terug" en "hoe moet dat voor mensen met een kleine beurs". Tegelijkertijd zijn er wel subsidies, maar die blijken te ingewikkeld om aan te vragen: "subsidies zijn erg complex en ik pis altijd naast de pot". Hulp bij subsidieaanvraag (voor verbouwing en bij indienen) zou daarom ook welkom zijn.

Inwoners van huurwoningen geven ook aan dat het lastig is, vooral voor huurders met een kleine portemonnee. Het is niet duidelijk wat de woningcorporatie (Elkien) hierin gaat doen. In deze groep wordt onrecht ervaren en dat moet voorkomen worden.

5. Collectieve oplossingen

Het collectief maakt het mogelijk voor velen om *mei te dwaan*. Er is gesproken over de mogelijkheden tot collectieve inkoop, maar ook om elkaar te helpen om actie te ondernemen, bijvoorbeeld bij de verbouwing die mogelijk komt kijken bij het nemen van maatregelen om energie te besparen of op te wekken.

Er spelen zorgen over landschappelijke inpassing van grootschalige oplossingen. Er zijn zorgen over het gebruiken van kostbare boerengrond en het risico op brand bij zonneparken. Ook de plek waar ze komen maakt voor de inwoners veel uit. Er is wel interesse voor een grote windmolen of juist een aantal kleinere exemplaren. Liever niet heel dichtbij, wel in combinatie met andere dorpen of dicht bij de stad of op verre wateren. Collectieve inkoop van isolatiemaatregelen lijkt niet voor iedereen wenselijk.

6. Wens duurzame energie

Om vele redenen is er een roep om maatwerk in het dorp. Vanwege monumenten of beschermd dorpsgezicht kan niet zomaar alles overal. Het is soms ingewikkeld om een weg te vinden in de mogelijkheden, bijvoorbeeld voor het isoleren van (oude) woningen, maar ook binnen alle bestaande subsidies. Een 'regelvrije zandbak' zou het binnen de gemeente mogelijk maken om in Aldeboarn pilots te draaien en dingen uit te proberen die elders misschien niet toe zijn gestaan. Een mooie eerste pilot zou hierbij een buurtaccu kunnen zijn, om de wintermaanden met lage opbrengst te overbruggen.

Daarnaast wordt er gevraagd om de mogelijkheden voorbij zonnepanelen op eigen dak. Wat is er bijvoorbeeld mogelijk met (erf)molens, of verlengd private aansluitpunten voor laadpalen? Kunnen collectieve oplossingen zoals warmte uit de Boarne geregeld worden, bijvoorbeeld in overleg met het Wetterskip? In Heeg zijn er plannen om woningen te verwarmen met water uit de Heegemermar. Wat kunnen we daarvan in Aldeboarn leren?

Inwoners lopen er ook tegenaan best zelf wat te willen doen, maar dan niet de boot dan te willen missen wanneer het collectief doorgaat. Een voorbeeld dat hierin wordt genoemd is het gebruik van waterstof voor duurzame energie. Zetten we onszelf vast als we nu voor iets anders kiezen dan waterstof?

3 Plenaire afronding

Er wordt nogmaals een oproep gedaan om ook waterstof en kernenergie te noemen in de plannen. Dit is op de tafels aan bod gekomen. Een groepje bewoners geeft aan het gevoel te hebben dat dit nu onvoldoende wordt belicht. Eén inwoner vond de reactie op zijn oproep niet bevredigend, waarna hij de zaal heeft verlaten.

Vanuit de WUP-projectgroep wordt aangegeven dat we dit soort oplossingen in langlopende nationale trajecten zeker meenemen in de overwegingen van welke kansen voor het dorp worden gezien, maar dat de beslissing om die oplossingen in te zetten vaak niet in de handen van de gemeente of EKA ligt.

De gemeente benadrukt nogmaals dat inwoners met hun praktische vragen over energie ook terecht kunnen bij de energiecoach van de gemeente via <https://energieloketheerenveen.nl/energiecoach/>. Ook kinderen kunnen via school meedoen aan het verduurzamen, hierbij kunnen zij begeleid worden door een junior energiecoach via <https://www.juniorenergiecoach.nl/>.

Gemeente Heerenveen één voor één groener!

Vanuit de EKA wordt aandacht gevraagd voor de duurzame huizenroute. Deze wordt gehouden op 9 of 16 december en wordt nog verder in het dorp bekend gemaakt. Ook wordt een oproep gedaan om lid te worden van de EKA voor wie dat nog niet is.

Vanuit de inwoners komt de vraag of met de dertig aanwezigen kan worden gesproken van een dorpsbrede bijeenkomst. Vanwege Champions League voetbal en de vele verenigingen die op stoom zijn in het dorp is mogelijk niet iedereen die dat zou willen, aanwezig. Mogelijk is er een kans om aan te sluiten bij dit actieve verenigingsleven binnen het dorp.

Er wordt afgesloten met gezellige napraat tijdens de borrel.

Eén voor één groener is een initiatief van de Gemeente Heerenveen.

